

rzony cele. Szczególnie polecane jest wykorzystanie w tym celu serwisów społecznościowych, które pozwalają na propagowanie wybranych idei i treści wśród liczego grona osób. Wcześniej wymienione cechy agentów zaufania umożliwiają im gromadzenie wokół siebie szerokiej masy użytkowników i uruchamianie ciągów zdarzeń dzięki obecności w rozległej przestrzeni wirtualnej.

Do rąk czytelników trafiła książka o charakterze poradnikowym, omawiająca zasady budowania zaufania w sieci poparte mnóstwem przykładów, którą czyta się lekko i przyjemnie.

Publikacja będzie przydatna przede wszystkim dla praktyków chcących wykorzystać relacje z internautami do budowania pozytywnego wizerunku. Zasady i porady przedstawione przez autorów zostały zaczerpnięte z ich doświadczeń i obserwacji, a zastosowane w praktyce pozwalają na poszerzenie własnych kompetencji interpersonalnych czytelników.

Marta Tyszkowska

uczestniczka studiów doktoranckich z zakresu bibliologii, prowadzonych na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

Małgorzata Pietrzak, pracownik naukowy Uniwersytetu Warszawskiego, jest autorką kilku książek z zakresu retoryki oraz kultury żywego słowa. W ten krąg zainteresowań badawczych doskonale wpisuje się także jej najnowsza publikacja, która w 2012 r. ukazała się nakładem toruńskiego Wydawnictwa Edukacyjnego Akapit. Obszerna praca zatytułowana *Między tekstem a czytelnikiem. Żywe słowo w bibliotece – tradycja i współczesność* dotyczy różnych aspektów obecności tekstu artystycznego w pracy bibliotekarza oraz roli, jaką odgrywa żywe słowo w działalności biblioteki.

Autorka książki zwraca uwagę na fakt, że obecnie biblioteka pełni nie tylko funkcję instytucji, która gromadzi i udostępnia różnego typu materiały czytelnicze, ale również jawi się jako centrum kultury czy ośrodek ani-

---

Małgorzata Pietrzak, *Między tekstem a czytelnikiem. Żywe słowo w bibliotece – tradycja i współczesność*, Toruń: Wydawnictwo Edukacyjne Akapit 2012, 526 s., ISBN 978-838-916-393-6

---

macji czasu wolnego. W takim sensie – jak zaznacza Małgorzata Pietrzak we wprowadzeniu do zasadniczej części rozprawy – „żywe słowo staje się elementem całości przestrzeni biblioteki”¹. A biblioteka z kolei – jako instytucja wpływająca na postawy czytelników – jest za ową kulturę żywego słowa w pewnym sensie odpowiedzialna.

¹ M. Pietrzak, *Między tekstem a czytelnikiem. Żywe słowo w bibliotece – tradycja i współczesność*, Toruń 2012, s. 14.

Z tego też względu, analizując formy działalności, w których jest wykorzystywany tekst artystyczny, autorka zwraca szczególną uwagę na problemy pracy bibliotekarza z dziećmi i młodzieżą. Te grupy wiekowe spośród wszystkich użytkowników bibliotek, w dobie dewaluacji słowa oraz obniżenia jakości komunikacji, najbardziej potrzebują wzorców z zakresu kultury mowy.

W pierwszym rozdziale recenzowanej książki zostały omówione biblioteki różnego typu ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb ich użytkowników oraz zadań, jakie stawiane są przed bibliotekarzami. Autorka specyfikę pracy z wykorzystaniem tekstu artystycznego w polskich bibliotekach ujęła na tle rozwiązań, jakie w zakresie wykorzystania elementów retoryki oraz kultury żywego słowa są stosowane w zagranicznych instytucjach kultury (m.in. w Stanach Zjednoczonych, Federacji Rosyjskiej, Szwecji, Danii, Francji, Korei Południowej). Nie te jednak elementy – choć nie mniej istotne – decydują o wartości publikacji Małgorzaty Pietrzak. Szczególnie cenne i interesujące wydają się rozważania, w których badaczka dokonuje przeglądu form realizacji tekstu artystycznego oraz sygnalizuje, jakie trudności mogą się z nimi wiązać. Autorka omawia m.in. takie metody pracy z czytelnikiem, jak opowiadanie, czytanie (ciche i głośne czytanie, czytanie bajek, lekcje czytania, czytanie bez przygotowania), recenzja, popularne za granicą *booktalking* (krótka recenzja utworu, wykorzystująca mechanizmy rekla-

my i operująca niedomówieniem, której celem jest zachęcenie słuchaczy do przeczytania książki) i *storytelling* (konstruowanie i opowiadanie historii z wykorzystaniem narzędzi ekspresji scenicznej), drama, zajęcia oparte na projekcji filmu, spotkania biblioterapeutyczne. Szczególnie wiele uwagi badaczka poświęca problemom recytacji, deklamacji oraz projektowania widowisk teatralnych i quasi-teatralnych. Drobiazgowo zostały omówione trudności, jakie mogą towarzyszyć bibliotekarzowi przygotowującemu młodego czytelnika do wystąpienia indywidualnego czy do udziału w widowisku scenicznym. Wśród nich można wymienić: właściwy dobór repertuaru, odpowiednią interpretację tekstu i jego poprawną artykulację oraz wykorzystanie pozawerbalnych środków aktorskich. Osobny rozdział publikacji dotyczy metodologii tworzenia scenariuszy przedstawień teatralnych. Autorka wzbogaciła go o analizę poprawności tekstów tego typu tworzonych przez pracowników bibliotek i publikowanych na łamach „Poradnika Bibliotekarza” w latach 1949–2010.

Istotną kwestią, na którą w swojej pracy zwróciła uwagę Małgorzata Pietrzak, jest także poziom kompetencji polskich bibliotekarzy w zakresie sposobów wykorzystania tekstu artystycznego w pracy z czytelnikiem oraz znajomości teorii i praktyki kultury żywego słowa. Badania ankietowe przeprowadzone wśród studentów niestacjonarnych studiów licencjackich oraz słuchaczy studiów podyplomowych w Instytucie Informacji Naukowej

i Studiów Bibliologicznych Uniwersytetu Warszawskiego, będących jednocześnie pracownikami różnego typu bibliotek, oraz wspomniana wcześniej analiza scenariuszy zamieszczonych w „Poradniku Bibliotekarza” wykazały, że wielu pracowników bibliotek nie posiada wystarczającej wiedzy z zakresu kultury żywego słowa, która pozwalałaby na efektywne projektowanie i realizowanie zajęć z wykorzystaniem tekstu artystycznego. Autorka zaznacza, że w czasach, gdy biblioteka pełni funkcję centrum kultury, takie umiejętności stają się niezbędnym narzędziem w pracy z czytelnikiem. Tym samym studia bibliotekoznawcze powinny kształtować także i te kompetencje.

Publikacja Małgorzaty Pietrzak stanowi z pewnością cenne źródło informacji z zakresu funkcjonowania ży-

wego słowa w bibliotece oraz form realizacji tekstu artystycznego w pracy z czytelnikiem. Autorka omawia problem wieloaspektowo, nie tylko wykorzystując w rozprawie wiedzę z zakresu teorii retoryki czy kultury żywego słowa oraz bibliotekoznawstwa, ale także ujmując swe rozważania w kontekście problemów warsztatu teatralnego, pedagogiki czy literaturoznawstwa. Prezentowana książka może stać się inspirującą lekturą zarówno dla bibliotekarzy, jak i dla animatorów kultury czy nauczycieli, którzy chcą poszerzyć swój warsztat pracy o formy realizacji tekstu artystycznego.

Beata Płuciniczak

uczestniczka studiów doktoranckich z zakresu bibliologii, prowadzonych na Wydziale Nauk Historycznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu